

Referat fra regionmøte på Sødorp Gjestgivergård, Vinstra tirsdag 12. januar 2010.

Ref. Kjell Ivar Bergehagen

Deltagere: Sør Fron Sau og Geit, Per Nyhus og Lars Ole Auglestad. Bødalen/Olstad Vest Beitelag, Per Stubberud. Gausdal sau og geit, Ola Borgemoen og Berit Leine Kaltoft. Fåberg vestsida beitelag, Magne Gutsveen. Fåberg østside beitelag, Terje Holen. Fåberg sau og geit, Oddgeir Jørstad og Hans Bernhard Jahren. Vestsida beitelag, Fåvang, Anton Myhrmoen. Fåvang gjeterlag, Ole Johan Bjørge. Vekkom gjeterlag, Vegard Vestad. Ringebu sau og geit, Jan Erik Brenden. Fåvang sau og geit, Sigurd Krekke og Øyvind Krogsveen. Brekkom fellesdrift, Erik P. Borgen. Nord Fron sau og geit, Steinar Haugalien. Kvikne/Sorperoa beitelag, Ola Massing Sylte. Lordalen beitelag, Sigurd Holseth. Heimfjellet beitelag. Jo Mosender. Ruidal beitelag, TerjeHaakenstad. Lesja sau og geit, Kari Selsjord og Jann Erik Dalum. Rustkjølen Sankarlag, Audun Søberg. Kvam østside beitelag, Johnny Mathisen. Vågå sau og geit, Steinar Håkenstad og Anders Svare. Russdalen beitelag, Hans Petter Vaberg. Vestkjølen beitelag, Konrad Trettengen. Østkjølen og Vuludalen beitelag, Jan P. Stebergløkken. Øyer og Tretten sau og geit, Tobias Stubrud og Ole Vangen. Øyer beite og gjeterlag, Astrid Olstad. Gausdal fellesdrift, Tor Egil Klufthaugen. Bødalsskjølen sausankarlag, Helge Nordlien. Østre Gausdal beitelag, Bjørn Erik Reistad. Oppland sau og geit, Pål Kjørstad og Kjell-Ivar Bergehagen. FM Oppland, Sidsel Røhnebæk.

Innledning

Pål Kjørstad ønsket alle velkommen til regionmøte.
Orienterte om sauetallet i fylket som faktisk viser en liten økning.
Rovdyr, erstatning for rovdyrtap viser en liten nedgang fra i fjord, men det blir søkt om mye mer enn det blir erstattet.
Konklusjonen ble at alt rovdyrtap ikke blir erstattet.

Forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovdyrskader v/Sidsel Røhnebæk fra FM

Det er 96% tilslutning til organisert beitebruk.
Blitt 107 færre saueholdere i Oppland de siste 3 år.
Orienterte om sauetallet, stabilt i Gudbrandsdalen, nedgang i Valdres.
Oppland er landets 3 største geitefylke med 49 produsenter.
Samlet tap i Oppland på utmarksbeite er 4,97%, tapene er ganske jevnt fordelt over hele fylket.
Ble opplyst fra salen at før rovdyra kom var normaltaper ca 1%, ble også nevnt at en del tap av Opplandsau skjer i Hedemark.
Er 111 beitelag i Oppland.

Sidsel orienterte om tilsyn og organisering
Ekstraordinært tilsyn ble i 2009 støttet med 2 mill FKT-midler. hun ønsket best mulig effekt av tilsyn og var veldig positiv til bruk av hund, slips, logg, elektronisk overvåking, GPS, publikum, organisering og kommunikasjon.

Beiteprosjekt

Prosjektleder er Marthe Lang-Ree hos FM
Mål om min 60 beitelag involvert
Mål: Bedre driftsvilkår, bedre driftsøkonomi,
Øke dyrevelferden/ redusere rovdyrproblemene
Mindre gjenngroing

Noen beitelag er i gang med elektronisk overvåking ved salteplasser.

Blir prøvd mer heldekkende i enkelte beitelag i 2010, skal også prøves radiobjøller.

Kadaverprosjektet, FKT tiltak med hund 2009

Ble gjennomført i samarbeid med OSG og Kjell Smestad
43 ekvipasjer deltok hvorav 30 med boarder collie
Deltagerene var veldig positive til kurset
OSG ønsker og gjennomføre oppfølgingskurs i 2010

Aktuelle tiltak: Bruk av hund er viktig, stimulere til økt bruk av hund, gjeterhund og kadaversøk med hund, stimulere til hundehold og hundekurs.
Sidsel nevnte flere ganger at godt samarbeid mellom FM, OSG, beitelag, faglag, kommune og enkeltpersoner var viktig for og oppnå noe.

Saker lokallaga ønsket og ta opp

-Hans B. Jahren reagerte på at lederen i NSG kunne skrive i fagbladet vårt at økonomien i saueholdet aldri har vært så bra som nå, var flere i salen som reagerte på det samme. For 20 år siden var saukjøttet bedre betalt enn nå, og utgiftene var mindre.
Ble bedt om at det ble sendt en skarp reaksjon på dette fra OSG til NSG.
-Ble nevnt at i 1981 var geitekjøtt bedre betalt enn oksekjøtt, nå er det mange innvandre som vil ha geitekjøtt, men de får ikke tak i.
-Vågå tok opp at det ikke blir kompensert for nedføring første uka og ba OSG ta dette opp med NSG for å få avtalepartene til å endre reglene slik at kompensasjonen gjeld fra måledato.
Vågå la ved et utfyllende brev som et innspill til forhandlingspartene i jordbruksoppgjøret.

Regionmøte på Valdres Gjestegård 13. januar 2010

Ref. Håkon Gjelstad

Åpning ved Pål Kjørstad

Pål orienterte om:

- Marte Lang Ree ikke kom pga. sykdom.
- Sakslista
- Statistikk om saueholdet
- Rovdyr
- Slips – svart 0, blå 1, rød 2, gul 3

Sissel Røhnbæk orienterte om forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader. Gjennomførte tiltak i 2009, aktuelle tiltak i 2010, beiteprosjektet i Oppland og kadaverhundprosjektet.

Saker fra lokallaga:

- Nordre land. Uenig med tildeling av gaupekvote. Må se hvor skadene er størst. Kvota må også oppdeles i mindre områder. Dette gir en riktigere avskyting og mindre panikk i jakta.
- Nordre land. Tildeling av gaupekvoter kom for tidlig. Det blir ikke tid til å bedømme bestanden. Avskytinga må også rettes mer mot "verstingene" i gaupebestanden.
- Øystre Slidre. Enkeltdyr rapporteres ikke inn i rovdyr databasen. Bønder får dermed avslag på søknader om erstatning til tross for mange observasjoner. Enkeltdyr er de største skadegjørerne.

- Øystre Slidre. Det er mange familiegrupper der det bare skal være streifdyr. Lokalsamfunnet bør ikke bære ansvaret for å ta ut disse dyra.
- Øystre Slidre. Det gis for dårlig rådgivning til unge bønder. Kan sau og geit eller fylke hjelpe til med dette? Det er mange landbrukskontor som ikke er særlig oppegående.
- Nordre Land. Det må gjøres noe med telledatoen. Enten 1. oktober eller årssnitt. Da kan man slakte når man ønsker. Hvorfor dra med daukjøtt over nyttår. Dagens ordning går også utover rekrutteringa da man ikke får noe tilskudd 1. året.
- Øystre Slidre. Stadig nye krav til bøndene. Øremerker, kontroll, ksl, flagg med mer.
- Nord Aurdal. Det er mange sauebønder som ikke er medlem av Sau og Geit. Er det mulig å få noe hjelp til verving? Er det andre løsninger?
- Øystre Slidre. Er det mulig for årsmøtedeltakere å få deltatt på fjøsbesøk? Kan man ta fjøsrunde på søndag?
- Kan man sende ut 1 Sau og Geit m/ innbetalingsblankett til alle som driver med småfe en gang i året som et vervetiltak?
- Burde stå i vedtektene til beitelaga at man må være medlem av Sau og Geit.
- Mye ros for innsatsen til Ken Lund.

Pål ønsket flere forslag til utmerkelse. Minnet også på om at saker til årsmøte måtte være inne før 18. januar.

Björg Torill Skrebergene orienterte om valgkomiteens arbeid. Ønsket spesielt forslag til nytt medlem fra Valdres til valgkomiteen.

Referat fra regionmøte på Toten.

Ref. Ken Lunn

Møte ble holdt torsdag 14. januar 2010 kl 19.00 på Aas kommunelokale, Bøverbru

Deltagere:

Anita Schjøll, Kolbu Sau og Geit
 Peder Leirdal, Kolbu Sau og Geit
 Helge Bjerkeghagen, Kolbu saubeitelag
 Johan E. Dyste, Valgkomiteen i OSG
 Kjetil Fangan, Østre Toten Sau og Geit
 Bjarne Ekkeren, Østre Toten Sau og Geit
 Jon Arne Nordeng, Toten III Sau og Geit
 Per M. Høyem, Toten III Sau og Geit
 Morten Skaugerud, Toten III Sau og Geit
 Johannes Hubred, Vestre Toten Sau og Geit
 Arne Bråthen, Vestre Toten sausankerlag
 Bjørn Even Stenberg, Vestre Toten Sau og Geit
 Andre Gøthe, Lunner/Jevnaker saubeitelag
 Jon E. Raastad, Hadeland Sau og Geit
 Karl Ole Egge, Hadeland Sau og Geit
 Trond Ola Heggen, Gran Beitelag
 Harald Lundby, Vardal beitelag

Arnfinn Narum, Søndre Land beitelag
Tormod Gunderstuen, Vardal Sau og Geit
Alf B. Ouren, Styret i OSG/Biri Sau og Geit
Pål Kjørstad, Styret i OSG
Sidsel Røhnebæk, Fylkesmannen i Oppland
Ken Lunn, sekretær OSG

23 deltagere totalt.

Sakliste:

1. Orientering om forebyggende og konfliktdependende tiltak mot rovviltskader i region 3/ Oppland. Gjennomførte tiltak i 2009, aktuelle tiltak i 2010 og beiteprosjektet i Oppland v/ Sidsel Røhnebæk og Marthe Lang-Ree hos Fylkesmannen.

Pål Kjørstad gikk gjennom statistikker fra beitesesongen 2009. Tall fra organisert beitebruk og utfordringene med tap forårsaket av fredet rovvilt i 2009, samt erstatningsoppjøret som nå stort sett er slutført.

Sidsel Røhnebæk tok for seg faktatall for Oppland fylke, saueholdet og organisert beitebruk.

Spørsmål:

Alf Ouren – kan en søke når en ikke har dokumentert tap/skade.

Andre Gøthe – for dårlig systemer rundt tapsdokumentasjon i mange kommuner, og få søker.

Kommentar fra Sidsel/Pål:

- Viktig at alle som har tap de ikke kjenner årsaken til søker. Dette sjøl om de ikke har dokumentasjon på tap.

- I enkelte områder kan det være kjenskap til familiegruppe på gaupe eller andre rovdyr. Ikke alle tap er like lette å oppdage og derved kunne dokumentere.

2. Kadaverhundprosjektet – oppsummering og hvordan utnytter vi kompetansen videre? Sidsel Røhnebæk hos Fylkesmannen i Oppland orienterer og svarer på spørsmål

Sidsel Røhnebæk oppsummerte bruken av midler til forebyggende tiltak, herunder prosjekt kadaversøk med mer. Elektronisk overvåking, radiobjeller/elektronisk saltsteinavlesere er foreløpig og regne som forsøksprosjekt, men kan gi muligheter i framtida.

Jon E Raastad – gjeterhundlag bør benyttes i satsinga på kadaversøk. De trener veldig mye sammen hele året.

Johannes Hubred – radiobjeller: er de utprøvd i Oppland?

Pål Kjørstad - Lov å søke midler fra FKT til radiobjelleprosjekter lokalt, uten at det sikkert kan gis noe forhåndsløfter.

Kommentar/svar fra Sidsel:

- Sidsel påpekte nyttet av kadaversøkshunder i lokalmiljøet. Øker tilgjengeligheten.

- Prisen på radiobjeller er 1500-1700 per stk. Et prosjekt for utprøving er på gang i 2010. Det vil bli kjøpt inn ca 100 stk til testinga. Testinga vil bli styrt for å vinne erfaring.

- Erfaringskonferanse. Nord Trøndelag har testet ut radiobjeller.

Viktig med gode tiltak i 2010: Kommuner, beitelag, foreninger, lag med mer oppfordres til å utvikle gode prosjekter og søket FKT-midler.

Tradisjon, nytenkning og kombinasjoner – søknadsfrist 01.03.2010.

Møte for beitelagsledere på Valle vidergående skole, Lena 26. januar 2010 kl 10.00 – info er sendt ut!

3. Saker lokallaga ønsker å ta opp.

Ordet fritt:

Kjetil Fangan – er det mulig å få dekt mer enn 60% til tilsyn?

Johannes Hubred – dyrevelferd hos sau og kravet om kompetansebevis. Det virker som om ikke kravet er så definitivt. I Vestre Toten er det tvil om hva de som gjenstår skal gjøre?

Tormod Gunderstuen – semin på sau: Mye utfordringer med forsendelser av sæd.

Jon E. Raastad – spørsmål til mål om familiegrupper på gaupe i ulike soner. Dette sett opp mot kvotetildeling. Områder med høgt bestandsmål nedprioriteres når gaupekvotene fastsettes. Det er gitt midler til JFF for å gjennomføre sporing/bestandsregistrering uten at det ble gått. Informasjon lokalt må gis, slik at det er kjent når sporing skal gjennomføres.

Johannes Hubred – Spør om NSG og Mattilsynet har som mål å sanere alle sjukdommer som dukker opp! Sanering blir satt i gang før sjukdommen er utredet.

Svar/kommentar:

Sidsel: Maks 60% ved ordinært tilsyn. Men, ekstraordinært tilsyn kommer under andre ordninger slik at dekningen kan økes. Området må defineres å komme inn under område med behov for ekstraordinært tilsyn.

Pål: Ikke mulig å si noe om det vil komme et krav om kompetansebevis, men mange har følt at det var nyttig og positiv aktivitet i lokallaget. Lokallaget i Sør Fron ga f.eks boka til alle sine medlemmer som deltok.

Pål: Kjenner ikke til utfordringer med forsendelser av sæd fra Staur, bortsett fra noe på helger. Det virker som målet er å få flest mulig over på frossensæd, og etter at resultatene på frossen nærmer seg fersk vil det trolig gå mer over til frossensæd på sikt.

Pål: Redegjorde for vurderingene som er gjort ved fastsetting av gaupekvoter. Pål bekrefter at han vil ta opp saken i neste møte i Rovviltnemnda. Pål kan bekrefte at informasjonen fra Fylkesmannen har vært god til JFF, men JFF er i mange områder ikke flinke til å informere andre parter lokalt.

Pål: En må ha forståelse for de tiltak som ble satt inn mot skrapesjuka. Sjukdommen oppstod i et sauetett område og det var vanskelig å forutse hva dette kunne medføre. Andre sjukdommer har det vært satt inn mer moderate tiltak mot. Godt miljø forebygger flere sjukdommer.

4. Informasjon om aktuelle saker fra styret og valgnemnda.

Årsmøte og seminar 2010.

Årsmøte i Oppland Sau og Geit på Vågå Hotel, Vågå lørdag 20.02 2010 kl 09.00.

Kandidater til utmerkelser og fylkeslagets diplom.

Pål minnet om forslag fra laga på kandidater til utmerkelser og fylkeslagets diplom.

Oppfordring til lokalaga om å fremme for årsmøtet. Frist - 16.01.10

Saker som lokallag ønsker å fremme for årsmøtet må være styret i hende seinest 1-en måned før årsmøtet. Styret ber derfor om at aktuelle saker sendes styrets helst innen 16. januar 2010, men styret prøver å strekke seg ift å ta med saker som kommer inn i rimelig tid før årsmøte.

Forslag på kandidater til valgene i årsmøtet.

Johan Dyste fra valgnemnda deltok i regionmøtene.

Laga kan fremme forslag på kandidater til valgnemndas leder som er Bjørg Torill Skrebergene, Lykkjevegen 474, 2952 Beito – tlf: 91358330 innen 17.01.2010. Gjerne på e-post: ogu@c2i.net. Lokalt kan dere sende til Johan Dyste på e-post: jdyste@online.no eller tlf 91727246.

Følgende er på valg:

Leder:	Pål Kjorstad, Sør Fron
Styremedlemmer:	Susanne Ramstad Brenna, Skjåk (frasagt seg gjenvalg) Håkon Gjelstad, Skammestein
Nestleder til styret:	Kjell Ivar Bergehagen, Lillehammer
Varamedlemmer til styret:	1. Randi Flåten, Vågå (vara for geiterepresentant) 2. Astrid Venås Sønstegård, Gausdal 2. Anne Ingeborg Terningen, Dokka
Valg av revisor:	Toten regnskapskontor, Eina

2 nye medlemmer til valgnemnda m/personlige varamedlemmer og leder for valgnemnda.
Møteleder for årsmøte i 2011.
Valgkomiteen har også i oppgave å fremme forslag på godtgjørelser til tillitsvalgte.